

ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΤΑΡΑΧΩΝ

ТА ЕУАГГЕЛІКА

Φοιτητικές ταραχές για έθνικούς και θρησκευτικούς λόγους. Η Βασίλισσα «Ολγα και ή μετάφρασις τεῦ Εὐαγγελίου. Ή μετάφρασις τοῦ Ἀλεξ. Πάλλη στὸν «Ἀρχόπολις». Η ἀξιώσις τῶν φοιτητῶν και ἐ πρωτευργός Γ. Θεοτόκης. Τὸ συλλαλητήριο και η φοιτητική παρέλασις. «Γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πιστὴν Ἀγίᾳ!» Η σύγκρουσις μὲ τὸ στρατό. Μάχη στὸν δόδον Κεραΐ. Μιὰ φρικτὴ νύχτα κ.τ.λ.

B'

YNEXIZOYME τὰ τῶν φοιτητικῶν ταραχῶν,
κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πανεπι-
στημάτου.

Στις 18 Μαρτίου 1857 ἔγινε γνωστὸν στὴν Κυβέρνηση ὅτι πολλοὶ φοιτηταὶ ἐπόρευοντο ν' ἀποδοκιμάσουν τὸν καθηγητὴν Ἀλέξανδρον Ραγκανῆ, ὁ δὲ ὄπιος, ὃς ὑπονούσος τὸν Ἑξιοτερικοὺς τότε, εἰχε συντάξει τὸ περιθόριο ἐκεῖνο ὑπόνομα γιὰ τοὺς ἄνδρες τοῦ Ἀγάρου, μὲν τὸ ὄπιο τοὺς διαιροῦσε... τοῖς κόπιματα! Στις 25 Μαρτίου, λοιπὸν, προκειμένουν νὰ παρενερθῇ ὁ Ἀλ. Ραγκανῆς στὸν τελετὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ἡ Ἀστυνομία ἐπήγειρε σύνσωσην νὰ τὸν προστατεύῃ. Οι φοιτηταὶ ἑνοχήστηκαν περισσότερο καὶ ἀρχισαν νὰ φοντάνονται: «Ἐξει ὦ ἀστυνομικοί κλήτηρες!» Εἴδο ὦ κλήτηρες!» Ήπειρολόνθησε, ός ήτοι ἐπόμενον, σύγκρουσις, ἐτραματισθήσαν μερικοὶ φοιτηταὶ καὶ πειστόστεροι ἀστυνομικοὶ κλήτηρες. «Ο ἰστορικὸς τῆς Ἕπειρος γάφαι σχετικῶς:

“**Η κατά την 25ην Μαρτίου γενομένη απάξια των φυσιτών** ήτο μικρών προσανθρώπων της ἀκολουθήσασης συμπαράξεων αντών εἰς τὴν ἔνατιον της Βασιλέως ‘Οθωνος ἀντίτιτην, τῆς δοϊος ἀποτέλεσμα ήτο η Ναυπλιακή ἀνταρσία καὶ η ‘Οκτωβριανή’ Ἐπανάστασις τοῦ 1862.”

Στις 11 Μαΐου 1859 οι φοιτηταὶ ἔκαναν καὶ ἐ-
ναί εἰδος πολυτελῆ διαδήλωσεων, ὡρετά ιδούρθι-
μης, πόν εινε γνωστή μὲ τὸ δόνομον «Σπασιδιάν».
Την ἐπόχη ἔτεινεν εἰλγάν εἰσαγῆθη σταῖς Ἀθήναις τὰ
πόδατα Ἐγνωστάλια φανέσσα. Οἱ φοιτηταὶ ἐρόπε-
σαν τούτες μεγάλες φάνες Σιφναῖνες (δηλ. σκιάζ-
δι α), κηρυχθέντες κατά τὴς πολυτελείας, μαζεύ-
τηκαν στοὺς Στάνους τοῦ «Ολυμπίου Διός καὶ ἔ-
καναν περίπατον κατά παρεξ!» Ή Ἀστινομία τὸ
ἐθεώρασε — ὅποις καὶ πραγματικῶς ἦταν — ἐπί-
δειξιν, ὅτι κατά τῆς πολυτελείας, ἀλλὰ περισσό-
τερον ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως, γά την ὅδην
σπατάλη τις. Οἱ ἔμπιστοι λοιπόν, γά την Ἀστινο-
μίαν συνεπεξήθισαν, βρήκαν μερικοὺς φοιτητὰς καὶ
μαθητάς Γραμματίαν προθύμους γά τοὺς Βοηθί-
ους καὶ τοὺς φρόσεων φάνες πρόστινες. Κοινω-
νιώτικες, κοινωκες!... Τὴν ἐποίησην Κρυψίαν οἱ
σπασιδοφόροι φοιτηταὶ καὶ οἱ σαπτιγιόντες αὐτοὺς μὲ τὶς Κουλονιώπιτ-
κες φάνες, μαζεύτησαν στὸ Πολύγωνο, ὅποι εἴπακε ἡ στρατιωτικὴ
μονοικία, Ή Ἀστινομία, Βοηθόδος τούς δεντέρους, ἐπέτεθη ἐναντίον
τῶν πρώτων, οἱ ὅποιοι ὄμως κατώρθωσαν νὰ συγκεντρωθοῦν καὶ νὰ
πάρουν τὴν δόνην Πατασίου, φωνάζοντες: — «Κάτω ὁ Διευθυντὴς τῆς
Ἀστυνομίας!».

Στὸ δρόμῳ ἔμπαιναν στῇ διαδήλωσι καὶ ἔνα τοπεῖα, ἔχθρικά πρὸς τὴν Κινέζην. «Ετοί ἐφένταν στὸ παλάτι καὶ ἤτησαν ναὶ ἰδοὺ τὸ Βασιλέα. Τότε ὡμοίως ἐναντίον τους ἦ ναυαρτοκόη φρονῶν καὶ τοὺς δέλινος. «Τὴν ἐπομένην — γράφει σύγχρονος χρονικογάρος — ἐξηκολούθησαν ἡ ὄχλαγωγία κατὰ τὸν Διευθυντὸν τῆς Ἀστυνομίας, ἡ 'Αγορά ἐκλεισθεῖ, καὶ περὶ τὴν 10ην ὥραν εἰσώργησεν ὁ δῆλος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, κραυγάζον: — 'Κάτω ὁ 'Ἀστυνόμος! 'Ο Πρύτανίς Δημ. Στροφίμος ἀπελευθέρωθ' ν' ἀποκρύψῃ τὸν ὄχλαγωγοντας διὰ τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ φοιτηῶν, ἄλλα δὲν τὸ κατέβαθμος, κακοῖς ὃι φοιτηῖαι ἐδείχαν κακαράν τονταράθειαν πρὸς τὸν ταραχοποιοῦ- μοῖς δὲ μετὰ τινας ὥρας διελθήσαν, φοβηθέντες τοὺς χωροφύλακας. Ἐνεκα τούτου ἐπήλθε διακοπὴ τῶν μαθημάτων τοῦ Πανεπιστημίου, τὸ δόπιον ἔξωθεν ὑπὸ στρατιωτικῆς ὀννάμεως, κατ' ἀχάς μὲν ἐπὶ δύο ἡμέρας, ὑστερον δὲ ἐπὶ πέντε. Ἐπανειδύσοντς δὲ τῆς ἡμιχιᾶς, ἐπανελήφθησαν τὰ μαθήματα. Τὴν ὄχλαγωγίαν ταντὴν, εἰς τὴν ποίαν μετέσχον καὶ οἱ φοιτηῖαι τοῦ Πανεπιστημίου, πρέπει ν' ἀποδώσωμεν κατὰ μέρος εἰς τὴν τραχεῖαν ἀντορθόστατην τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας Δημητρίουσάν.

Από την έποχή αυτή σφριγίς φανερός και συνήγ ή ανάμειξης της φωτιστικής νεολαίας στις πολιτικές δια-
συγκρότησις και σπασμάτα κεφαλαίων ήσαν
καθημερινά στις σάλες των παραδόσεων και στα φοι-
τικά καρέφενα. Οι περισσότεροι φωτιταί ήσαν άρ-
ματομένοι μὲν κουμπούδες και μαχαίρες, ταΐζονται και
διλοφορία ήταν έλευθερο τότε. Ή κατάστασις αυτής
τόσο επενδύωσης τον θιαγώμασι χάκινη γένηται
Πανοικίδη Δικαίου Σ. Π. Η πλήρης, ώστε κατά τας δά-
χας ταυ 1860 ηπειρός διτι θά παραπτήθη άν ταν

ψη τὸ ἐλεινὸν θέαμα τῶν κοινωνοφρούρωντον φοιτητῶν : «Προσέλατες ή νέους στὸν Ἑπιστήμην! ἑδίλωσας ἀγανακτισμένος. Καὶ ὅπου λαλεῖ τὴν τιμὴν αὐγὰ τὸ συμφέρον! Λυποῦμας δέται, μετὰ 22 ἑτῶν διδασκαλίαν, ἀνάγκασσον αὐτὸν ἀφῆσαι τὴν ἔδραν μον., ἀλλ᾽ ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως μονοῦ τὸ ὑπαγορεύειν». Η δήλωσις αὕτη ἔκανε μεγάλη στὸν πόλιτον. Ο Πύρτανος Βασ. Οἰκονομίδης ἐθίμεσσεν προκοπεῖται στὸν φοιτητῶν καὶ τοὺς ἔλεγε νῦ προσεῖνον νῦ μὴ γίνονταν «ἔργαμα πολεμικῆς δημοκρατίας πονηρούντων καὶ πονηρῶν», ἀλλὰ νῦ σταθόντα τῆς στολήνδετη τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος ὡς ἄξον. «Ἀκαδημαϊκοὶ πολίταιν». Ο Βασ. Οἰκονομίδης εἶπεν ὃ πόδτος ποὺ μετεγερισθῇ τὴν τίτοι ἀντό. Καὶ οἱ «Ἀκαδημαϊκοί» πολίται τὸν ἔξειτμησαν καὶ ἡσυχασαν, τούλαμιστον... γιὰ κείνο τὸ ἔτος.

‘Απ’ ὅλες τις φοιτητικὲς ταφαλέζ, σοβαρώτερες ὑπῆρχαν ή γνωστές μὲ τὸ ὄνομα «Εὐαγγελιά», που ἔγιναν τὸν Νοέμβρο τοῦ 1901 καὶ είχαν χαρακτήρα ἐθνικοθρησκευτικὸν ἢ καὶ ἀντιδινωτικό.

Είνε γνωστόν ότι η Βασίλισσα "Ολγα ἦταν πολὺ εὐλαβής καὶ φι-

λάνθισθω περί τα διάφορα νοσοκομεία παρηγορώντας τούς τραυματίες και μοιάζοντας σ' αὐτόν μεριδέν γεγέλια για νά τονόση τὸ θηρευτικὸν τους συναθήμα... Ἀλλὰ οἱ σφρατῶτες δὲν καταλάβαναν τὴν αὐχοποετεῖ γλώσσα τῶν Ἐναγγελίων καὶ τὰ παραπόδιαν. Ή Βασιλίσσα σπέρτησε τότε ότι ζευγέντας μάτι ἀπλῆ μετάφρασε. Ἐξάλειψε λοιπὸν τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολογίας Σχολῆς Γεώργιο Δέρβο καὶ τοῦ μάνεθες νεανικαρποῦ τὸν Ἐναγγέλιον στὶς διμοτικὴ γλώσσα, ἀλλ᾽ ὁ καθηγητὴς φοβήθηκε ὡς ναλάβη μιὰ τέτοια εὐθύνη καὶ ἀρνήθηκε κατηγορηματιῶν... Ή Βασιλίσσα δὲν ἀπεγνωθείη. Ἔγοντας σύμφωνο μὲ τὴν ἐπιθυμία της τὸν τότε Μητροπολίτη Αθηνῶν Προσκόπιον συνεχόδησε ἐπιτροπογόρουν καὶ ζητησών, οἱ δόποι μετέφεραν τὸ λεόντεμον. Ἀμέσως ή «Ολγα ξήτησε τὴν ἔγκυια τῆς Τερψίδης Συνόδου να είσαι γάγη τῇ μετάφρασι στὰ σοζεῖα, στὸν ἄπιστον κ.λ.π. Οἱ ἀρχιερεῖς ἀρνήθησαν, διεγένωντας μὲ τὸν Προσκόπιον καὶ κατήγειλαν τὴν νῦνθεσι στὴν Πατριαρχεία. Τὸ πράγμα ἐπιψέντο διαστασεῖς. Οἱ Ιατράρχαι Κονσταντινοπόλεως, Τερροσολύμου, Ἀντιοχείας ἐπενέθησαν ἐναντίον τῆς μεταφράσεως... Ἡ Βασιλίσσα εἴστηματε τότε τὶς ἐνέγκειταις καὶ η ἵπθεσαις θὰ εἰπανε τέλος, ὅταν ἔξαφνα ή «Ἀκρόπολις τοῦ Γαβριήλου», κατὰ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου 1901, ἀρχοῖς νά δημοπιεί μετάφραστα τὸν Ἐναγγελίον καποιών απὸ τὸ γνωστὸν λόγον Ἀλέξανδρο Παύλη, τὸ μεταφραστὴ τῆς «Πιλάδος» καὶ ἀλλον ἀρχαῖων ἔργων... Νέα φωτιὰ ἀνέψει τότε, κανονιγός άνωνασμός, ἡ Ἐφημερίδη, τὰ θηρευτικὰ συμπειταί, οἱ πατιωτικοὶ φήτορες ἐστίκωσαν τὸν κόσμον στὸ πόδιόν του. «Η Θρησκεία τῶν Ἑλληνικῶν λαοῦ ἐν κυδύνῳ! Η Πατροίς ἐν κυδίνων!...» ἔγραψαν.

Στή Θεολογίαν Σχολή το Πανεπιστήμιον πρώτα, στή Φιλοσοφικήν και στής Άλλες έπειτα, γίνονται συγχρητώσεις άπειλητικές. Οι φοιτούται, «θεματοφύλακες τῶν ἑρῶν παραδόσεων», διετύπωσαν την ἀξίωσην σταματήσουν ή δημιουρίσουν τῆς μεταφράσεος του Εὐαγγελίου. 'Αλλ' ὁ Γαβριηλίδης ούτε ήθελε ν' ἀπολύτων. 'Ο Πρωθυπουργός Γεώργιος Τσοτόπους, ἔξει απόλυτον, ἐνώπιοι τοῦ Διναρίου δὲν τοῦ ἐπέτρεψε μιὰ τέτοια ἐπέμβασι στὸν Τύπο, καὶ ἡ Ἀντιπολιτεύουσα δργατάκε, ἐμεταπλεύρισεν τὸ ἔγινα, γιὰ νὰ φέρῃ τὴν Κινδένην. 'Ανθρωποι τῆς Ἀντιπολιτεύουσας ἐσύγχαναν στὸ Πανεπιστήμιον, ἔξερεθιζόντες τοὺς φοιτήτας. Συγκεντρώσεις μέσα καὶ γύρω στὸ ἀνώτατο αὐτὸν θόρυβο, λόγοι, φωνές! 'Ενας λεόδης ἐνθουσιασμὸς ἐγκλιζεῖ την ψυχὴ τῶν νέων, οἱ διοικητές κατέλαβαν τὸ Πανεπιστήμιο καὶ ἐστείλαν τελεσίγραφο στὴν Κινδένην καὶ στὴν 'Επαρχία Σούνδου. 'Αξιοδονταν νά̄ ἐξαναγκάσθω τὸ Γαβριηλίδην νά̄ σταματήσῃ τὴ μετάφρασι καὶ τὸν Πρωθυπότονον ν' ἀφορίσῃ τοὺς μεταφραστάς. Στὸ ἔγγαρο στὸν φοιτήτων ὑποχρονικούς μερικοὺς φράσεις προσθήκητες - γά̄ τη Βασιλίσσα 'Ολγα. 'Ο Θεοτόκης ἀπέρριψε μὲ ἀγανάκτη τῆς φοιτητικῆς ἀξιώσεις καὶ ἔδωσε τὸ λόγο στὴ στρατιωτικὴν ἀρχή . . .

***
Οταν οί χωροφύλακες φανερώθηκαν πρό τοῦ Ἐ-
θνικοῦ Πανεπιστημίου, οἱ φοιτηταὶ τοὺς ὑποδέξτηκαν
μὲ λιθάναι καὶ σφαῖρες, μὲ βρισιὲς καὶ ἀποδοκιμα-
σίες. Καὶ ή χωροφύλακτ ἔλαβε τὴ διαταγὴν ἐπομ-
πήνθη.

